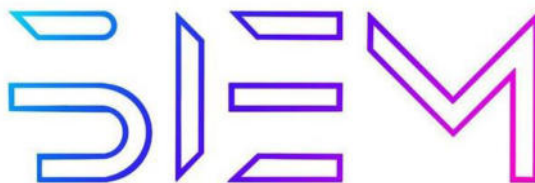

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Економічні проблеми сталого розвитку

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції студентів та
молодих вчених імені професора Балацького О. Ф.
(Україна, Суми, 4 – 5 грудня 2021 р.)

Суми
Сумський державний університет
2021

УДК [330.34+330.336](063)
Е45

Рецензенти:

Л. Л. Гриценко – доктор економічних наук, професор кафедри фінансів і підприємництва у навчально-науковому інституті фінансів, економіки та менеджменту імені Олега Балацького у Сумському державному університеті;

Є. В. Мишенін – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування навчально-наукового інституту ФЕМ Сумського державного університету;

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 4 від 16 грудня 2021 р.)*

Е45 Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених імені професора Балацького О. Ф. «Економічні проблеми сталого розвитку» / за заг. ред.: Т. А. Васильєвої, І. В. Тютюнник – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 227 с.

До збірника ввійшли матеріали щорічної науково-практичної конференції «Економічні проблеми сталого розвитку» імені проф. О.Ф. Балацького, в яких наведені результати наукових досліджень, виконаних молодими вченими та студентами різних країн із наукових напрямів, пов'язаних з економічними, управлінськими проблемами сталого розвитку в різних сферах актуальних наукових досліджень та практичній діяльності інститутів і сучасних організацій.

Для науковців, викладачів вищих навчальних закладів, студентів, аспірантів, докторантів та всіх, хто цікавиться науково-практичними проблемами сучасної економіки й теорії управління.

The collection consists of materials from annual International scientific-practical conference “Economical Problems of Sustainable Development”. The abstracts represent the results of scientific research applied in different countries in different spheres corresponded to the economic and managerial problems of sustainable development of actual activities of the institutions and modern organizations.

The conference is intended for academic scholars, scientists, representatives of HEIs, students, Ph. D. students, Post-Does and all who is interested in scientific and practical problems of modern economics and management.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2021

© Сумський державний університет, 2021

ЗМІСТ

<i>Iryna Katorska, Alina Vysochyna</i>	FISCAL EFFECTIVENESS OF CORPORATE TAX	8
<i>Н. Г. Пігуль, А. Черевань</i>	ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ ТА ЗАКОРДОНОМ	11
<i>Шморгаль В.В., Боронос В.Г.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ	15
<i>Павленко Л. Д., Кузнецов Д. В.</i>	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ПОБУДОВИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ	18
<i>Деркач Л.С., Гриценко Л.Л.</i>	УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	22
<i>Лопушинська О. В., Вовк М. О.</i>	МЕТОДИКА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ	25
<i>Мельник О.В., Мирошниченко Ю.О.</i>	ДУАЛЬНА ОСВІТА: ОСОБЛИВОСТІ НІМЕЦЬКОЇ МОДЕЛІ І ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ	27
<i>Кобушко І. М., Давиденко Т.Ю.</i>	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ	30
<i>Басанець І.В., Котенко Н.В.</i>	Управління податковими ризиками в умовах економічної кризи	33
<i>Shkola V.Y., Kiyapenko A. V.</i>	MODELS OF human capital MANAGEMENT in AN INTERNATIONAL COMPANY	36
<i>I.S. Marekha</i>	International economic relations under formation of industrial civilization	38
<i>Темченко А.В.</i>	МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ВУГЛЕЦЕВИХ КОРДОНІВ В ЄС	40
<i>Кравченко О.В., Кравченко Д.О.</i>	корпоративна Соціальна відповідальність у системі сталого розвитку	43
<i>Воронцова А. С., Джобавя Е. Г.</i>	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОСТУПУ У СФЕРІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ: ТАКСОНОМІЯ ЄС	46

<i>Бурденко І.М., Новикова Д.А.</i>	МОДЕЛІ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	48
<i>Білоус Ю. Г., Котенко Н. В.</i>	Аналіз впливу пандемії Covid-19 на податкові надходження до бюджету Сумської області	51
<i>Сидоренко А.А., Койбічук В.В.</i>	ОГЛЯД ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ	54
<i>Bozhenko V.V., Pihul Ye.I.</i>	DRIVERS FOR FINTECH MARKET DEVELOPMENT	56
<i>Melnyk L.G., Dehtyarova I.B., Nikitchenko V.S.</i>	THE INTERNET OF THINGS AS THE BASIC DISRUPTIVE TECHNOLOGY IN INDUSTRY 4.0: THE EU EXPERIENCE	58
<i>Сабадаш В. В., Харченко Д. В.</i>	PROFIT vs CASH FLOW: РЕАЛІЇ ДИЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО ВИБОРУ	61
<i>Гриценко П.В., Гура О.Ю.</i>	ОГЛЯД СТРАТЕГІЇ УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ З КЛІЄНТОМ ЧЕРЕЗ ПІДВИЩЕННЯ КЛІЄНТООРІЄНТОВАНOSTІ	64
<i>Zihui Ji, Iryna Sotnyk</i>	THE IMPACT OF CHINA'S RENEWABLE ENERGY DEVELOPMENT ON THE WORLD	66
<i>Сотник І. М.</i>	ДЕТЕРМІНАНТИ ІНВЕСТУВАННЯ У ВІДНОВЛЮВАНУ ЕНЕРГЕТИКУ В ДОМОГОСПОДАРСТВАХ	69
<i>Besedin M., Kubatko O.V.</i>	STARTING YOUR OWN BUSINESS (TEA SHOP)	74
<i>Ancibor T., Kubatko O.V.</i>	PROBLEMS FACED BY STARTUPS	76
<i>Berestovskaya Yu.M., Kubatko O.V.</i>	CREATING A BUSINESS SELLING COLD DRINKS	78
<i>Солярова Катерина, Кубатко О.В.</i>	СТИМУЛЮВАННЯ ПРОДАЖ В БІЗНЕС СЕРЕДОВИЩЕ	80
<i>Остапенко М. Ю., Кубатко О.В.</i>	ШЛЯХИ ЗМЕНШЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	82
<i>Карпіщенко О.І., Матющенко Марина</i>	МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	84
<i>Карпіщенко О.І., Гура О.Ю.</i>	МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ, ЙОГО КЛАСИФІКАЦІЯ І РОЛЬ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	87
<i>Коваленко Є.В., Михайлова Ю.В.,</i>	КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	90

<i>Харченко Д.В.</i>	РОЛЬ ДІЛОВОГО ЕТИКЕТУ В УСПІШНІЙ	92
<i>Коваленко Є.В.,</i>	МІЖНАРОДНІЙ КООПЕРАЦІЇ КОМПАНІЇ	
<i>Поліщук А.С.</i>	МЕХАНІЗМ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ІТ-	
<i>Карінцева О.І.,</i>	КОМПАНІЇ	94
<i>Григоренко Є. І.</i>	В УМОВАХ COVID-19	
<i>Карінцева О.І.,</i>	КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ	
<i>Кіріл'єва А.В.</i>	«ЗЕЛЕНОГО» ТРАНСПОРТУ, ЯК	97
<i>Карінцева О.І.,</i>	ІННОВАЦІЙНА СФЕРА ІНВЕСТИВАННЯ	
<i>Фалько К.С.</i>	МОЖЛИВІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ	100
<i>Харченко М.О.,</i>	ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНОЇ	
<i>Отроценко М.В.</i>	ДІЯЛЬНОСТІ	104
<i>Карінцева О.І.,</i>	ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ЦИФРОВОЇ	
<i>Харченко М.О.,</i>	ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ	107
<i>Гончаренко І.М.</i>	ПЕРСПЕКТИВНІ ВИДИ БІЗНЕСУ У	
<i>Харченко М.О.,</i>	МАЙБУТНЬОМУ	110
<i>Скрипка Є. О.</i>	ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В	
<i>Дерев'яно Ю. М.,</i>	УМОВАХ обмежень	113
<i>Купченко А. С.</i>	ОЧІКУВАННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ, ЯК	
<i>Цукан С.В.,</i>	ФАКТОР ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ	117
<i>Мирошниченко Ю.</i>	БІЗНЕСУ	
<i>Кобушко І. М.,</i>	МОТИВАЦІЙНА МОДЕЛЬ В УПРАВЛІННІ	
<i>Чухно Р. Ю.</i>	ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	120
<i>Опанасюк Ю.А.,</i>	ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ	
<i>Роменська А.</i>	ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ І	123
<i>Matvieieva Yu.,</i>	ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ	
<i>Kursenko Anastasiia</i>	Система мотивації праці в органах місцевого	126
<i>Матвєєва Ю.Т.,</i>	самоврядування	
<i>Дяченко О.О.</i>	The benefits of developing a virtual office in	128
<i>Матвєєва Ю.Т.,</i>	today's world, case study on Aqualife Company by	
<i>Лісовська Д.В.</i>	Kinetico	131
<i>Жулавський А.Ю.,</i>	Проблеми забезпечення ефективної системи	
<i>Пушкарь А.Я.</i>	державного регулювання соціально-	133
<i>Жулавський А.Ю.,</i>	економічного розвитку регіонів України	
	ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ Навчально-	135
	мотиваційНИХ факторІВ У сучасних студентів	
	ЗАРУБІЖНИХ ТА ВІТЧИЗНЯНИХ ВНЗ	
	ПОЗИТИВНІ СТРОНИ КОНФЛІКТУ В	
	ОРГАНІЗАЦІЇ	
	ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ	

<i>Білоус Д.А.</i>	ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	
<i>Smolennikov Denys,</i>	APPROACH TO THE FORMATION OF CITY	137
<i>Dubrovina Olena</i>	BRAND MANAGEMENT	
	МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПАРАМЕТРИЗАЦІЯ	
	ОЦІНКИ РІВНЯ	
<i>Котенко С.І.</i>	КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	140
	ОРГАНІЗАЦІЇ	
<i>Мартинець В. В.,</i>	ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ	143
<i>Ісаєва О. М.</i>	В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	
<i>Мартинець В. В.,</i>	ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ЯК ФАКТОР	146
<i>Пилипенко А. Ю.</i>	РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ (НА	
	ПРИКЛАДІ АТ "АЛЬФА-БАНК")	
<i>Кобушко Я.В.,</i>	ФОРМУВАННЯ кадрової стратегії В	149
<i>Дубровіна О.</i>	СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	
<i>Лаврик Є. І.</i>	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ УПРАВЛІННЯ	151
	КОМУНАЛЬНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	
<i>Балагуровська І.О.</i>	НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ	153
<i>Кубатко В.В.,</i>	ПРИНЦИПІВ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ	
<i>Криштопа С. В.</i>	ВИБІР СТИЛЮ УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ	155
<i>Кубатко В.В.,</i>	ОРГАНІЗАЦІЯХ	
<i>Мишакова М. В.</i>	ВІДДАЛЕНА РОБОТА ЯК ОДНА ІЗ	157
	СУЧАСНИХ ФОРМ ЗАЙНЯТОСТІ	
<i>Мауворода Тetyana,</i>	ASPECTS OF NATIONAL INVESTMENT	159
<i>Chitakova Daniela</i>	POLICY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT	
	GOALS IN UKRAINE	
<i>Павленко О.О.,</i>	ВИКОРИСТАННЯ КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДУ	161
<i>Максименко І.О.,</i>	В ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ	
<i>Шкуліпа О.І.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ PR-	164
<i>Древаль О.Ю.,</i>	ТЕХНОЛОГІЙ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Єфімова Ю.С.</i>	ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ	167
<i>Древаль О.Ю.,</i>	ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Перепелиця А.Ю.</i>	ІНСТИТУЦІЙНА АКРЕДИТАЦІЯ ЗАКЛАДУ	169
<i>Артюхов А.Є.</i>	ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЕЛЕМЕНТ	
	ДОСЯГНЕННЯ СТАТУСУ	
	ДОСЛІДНИЦЬКОГО: ВИБІР ІНДИКАТОРІВ	
	СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ВПЛИВУ	
<i>Івахненко О.М.</i>	ВПЛИВ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	171
	КЕРІВНИКІВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ НА	
	ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ	
<i>Волк А. С.,</i>	РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ В	175

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ОБМЕЖЕНЬ

к.е.н, доц. Харченко М.О.,

студент Скрипка Є. О.

Сумський державний університет, Україна

Сьогодні перед більшістю підприємств України постала непроста задача, а саме зміна тактики ведення бізнесу з оглядом на новий технологічний уклад з одного боку (Мельник та ін., 2018; Мельник та ін., 2021, Мельник, 2020), а з іншого – вплив пандемії та перехід на он-лайн. Ці зміни безумовно вплинуть на витрати підприємства при чому у різних напрямках.

В умовах пандемії COVID-19 з початку 2020р. значно погіршилася економічна активність в країні. Під час запровадження першого карантинного обмеження в Україні, близько 44 відсотків підприємств в сфері малого та середнього бізнесу втратили до 50% свого доходу. У 33% втрата доходів склала від 50 до 70 відсотків, а 7% підприємств розглядали варіант закриття власного бізнесу (Конопасевич, 2020). За даними Національного банку України очікується значний вплив карантинних обмежень на економіку України, котрі запроваджені у січні 2021р. – втрати сягнуть близько 0,2% ВВП (Нацбанк, 2020). Однак якщо поглянути на підприємства та компанії, що в більшій мірі просувають свою продукцію через торгові інтернет-платформи(), то можемо спостерігати їх економічне зростання. Таке зростання зумовлене саме тим, що карантинні обмеження надзвичайно сильно підштовхнули розвиток безготівкових розрахунків, так 52 відсотки міського населення, які раніше жодного разу не замовляли товари та доставку їжі через інтернеті, під час карантину вперше спробували зробити це, а 35% купували медикаменти в інтернеті. Також значно збільшилось кількість безконтактних оплат – близько 39% (Вінокуров, 2020). Дані показники є свідченням того, що бізнес інструменти offline, які чудово себе зарекомендували в докризовому часі, сьогодні поступаються online інструментарію, який є більш ефективним адже направлений ексклюзивно до кожного потенційного клієнта.

Зміни вплинуть на ведення всієї господарської діяльності, а саме: зменшення офісних площ (зменшення комунальних платежів, оренди тощо), скорочення кількості працівників (зменшення витрат на оплату праці). Рішення щодо скорочення штату працівників повинні ґрунтуватися на розрахунку бюджету компанії для різних варіантів подальшого розвитку().

Перший варіант – оптимістичний, при якому необхідно прорахувати розмір витрат на оплату праці в разі швидкого відновлення економіки. Другий – базовий, що передбачає розрахунок витрат, що може дозволити собі підприємець, якщо рівень доходів залишиться на тому ж рівні, що і зараз.

Третій – песимістичний, при якому треба розрахувати мінімально необхідні витрати, щоб залишитися на «плаву». При чому треба розуміти, що для двох останніх варіантів розвитку подій для підприємства ключова задача зберегти тих співробітників, які необхідні для підтримки поточних бізнес-процесів (Мельник, 2012), або ті, які рухають бізнес та володіють унікальними знаннями.

Перехід на он-лайн продажі відповідно потребує від підприємства додаткових витрат на створення сайту, його підтримку та рекламу, збільшення витрат на адресну доставку. Дієвим рішенням даної проблеми може стати залучення спеціалістів з фріланс бірж або працівників за індивідуальним договором підряду, що мають необхідні навички та обладнання й отримують заробітну плату виключно за результат та/або обсяг виконаної ними роботи, а не за відпрацьований робочий час. Такі дії направлені на максимізацію ефективності витатків підприємства (Сотник та ін., 2018), шляхом підвищення ефективності роботи найманих працівників, котрі працюють саме на результативність. До того ж така система взаємодії з найманими працівниками виключає необхідність бізнесу, сплачувати високі податки за найманих працівників, що знаходяться в штаті підприємства.

Список використаних джерел

1. Вінокуров Я. Як карантин та коронавірус змінили малий та середній бізнес. 03.07.2020. URL: <https://hromadske.ua/posts/yak-karantin-ta-koronavirus-zminili-malij-ta-serednij-biznes>
2. Конопасевич В. Как украинскому бизнесу пережить вторую волну пандемии? 4.09.2020. URL: <https://sostav.ua/publication/kak-ukrainskomu-biznesu-perezhit-vtoruyu-volnu-pandemii-86268.html>
3. Мельник Л. (2005). Основи стійкого розвитку: навч. посіб. / За ред. Л.Г. Мельника. Суми: Університетська книга, 654 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/44620/1/Melnyk_Osn_stiy_rozv.pdf
4. Мельник Л. (2009). Устойчивое развитие: теория, методология, практика: учебник / под ред. Л.Г. Мельника. Сумы: Университетская книга, 1230 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/44445/1/Melnyk_sustainable_development.pdf
5. Мельник Л. (2012). Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л.Г. Мельника. Суми: Університетська книга, 864 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/80106/1/Melnyk_econom.pdf
6. Мельник Л., Каринцева А. (2018). Экономика и бизнес: учебник / под ред.: Л.Г. Мельника, А.И. Каринцевой. Сумы: Университетская книга,

[download/123456789/80201/1/Ekonomika_2018_RSDU.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/80201/1/Ekonomika_2018_RSDU.pdf)

7. Мельник Л., Карінцева О. (2021). Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 316 с.

8. Мельник Л., Ковальов Б. (2020). Проривні технології в економіці і бізнесі (досвід ЄС та практика України у світлі III, IV і V промислових революцій): навчальний посібник / за ред. Л. Г. Мельника та Б. Л. Ковальова. Суми: Сумський державний університет, 180 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79621>

9. Мельник Л., Кубатко А. (2017). Економіка розвитку: учеб. пос. / под ред.: Л.Г. Мельника, А.В. Кубатко. Сумы: Университетская книга, 352 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/80184/1/%d0%adkonomyka_razvytyia.pdf

10. Мельник Л.Г. (2008). Социально-экономический потенциал устойчивого развития: учебник / под ред. проф. Л.Г. Мельника (Украина), проф. Л. Хенс (Бельгия). Сумы: Университетская книга, 1120 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/44621/1/Melnyk_SEP_UR.pdf

11. Нацбанк попередньо оцінює втрати ВВП України від посиленого карантину в січні-2021 у 0,2%. 10.2.2020. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/709003.html>

12. Сотник І. (2016). Мотиваційні механізми дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки: монографія / за заг. ред. І.М. Сотник. Суми: Університетська книга, 368 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/80197/1/Sotnyk_natsionalna_ekonomika.pdf

13. Сотник І., Таранюк Л. (2018). Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред.: І.М. Сотник, Л.М. Таранюка. Суми: Університетська книга, 572 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/80114/1/Sotnik_torgivlja.pdf